

Bokredaktör: Gun Berfelt Tel: 08-790 34 80

Faktaspäckad läsning om ungdomar med sociala problem

Bengt-Åke Armelius, Sara Bengtson, Per-Anders Rydelius, Jerzy Sarnecki, Kerstin Söderholm Carpelan, red. **Vård av ungdomar med sociala problem – en forskningsöversikt.** 456 sidor. Stockholm: Liber Utbildning/Statens institutionsstyrelse (SIS), 1996. ISBN 91-634-1682-4.

Recensent: med dr och överläkare Jan Halldin, Socialmedicin, Kronan, Sundbyberg.

Till Statens institutionsstyrelses arbetsuppgifter hör bl a att initiera forskning och metodutveckling inom ungdomsvården. Då forskning om vård och behandling rörande utsatta ungdomar är eftersatt i Sverige är det glädjande att man nu sammanställt tillgänglig internationell och svensk forskning inom ämnesområdet i boken »Vård av ungdomar med sociala problem – en forskningsöversikt».

Heltäckande innehåll

Inte mindre än 19 olika författare, representerande olika ämnesområden som psykologi, barn- och ungdomspsykiatri, socialt arbete och kriminologi, har skrivit bokens 16 olika kapitel, vilka i sin tur är sammanförda i fyra olika delar.

I den första delen diskuteras ungdomsbrottslighet och samhällets åtgärder mot denna. Bland annat finns ett par intressanta kapitel med historiska perspektiv på straff, vård och behandling av ungdomsbrottslingar framför allt i Sverige men även med internationella utblickar.

I bokens andra del riktas uppmärksamheten mot ungdomar med sociala problem exempelvis mot invandrarungdomar på särskilda ungdomshem och mot »struliga flickor» med avvikande beteenden.

Den tredje delen fokuserar på skolan. Här vill jag rekommendera till läsning P-A Rydelius mycket kritiska synpunkter på dagens skolpolitik.

I den sista och fjärde delens sex ka-

pitel avhandlas behandlingsforskning inom skilda områden för vård och behandling av ungdomar.

Svåröverskådlig kunskapskälla

Innehållet i boken är späckat med kunskap, vilket också gör att referenslistan till varje kapitel i allmänhet är mycket omfattande. Till kapitlet om »Barnen mellan straff och behandling» finns inte mindre än 136 referenser angivna. Det mycket faktaspäckade innehållet i boken gör att den nog av många läsare kan upplevas som både svårläst och svåröverskådlig.

För forskare och kliniskt verksamma personer inom vård och behandling av ungdomar med sociala problem i Sverige bör dock boken vara något av en guldgruva att ösa kunskap ur. •

Välbehövligt om möjligheter och rättigheter för en försummad grupp

Karl Grunewald, red. **Psykiska handikapp. Möjligheter och rättigheter.** 263 sidor. Stockholm: Liber, 1997. ISBN 91-47-04846-8.

Recensent: Jan-Otto Ottosson, professor emeritus i psykiatri, Göteborg.

Den psykiatriska vården genomgår för närvarande en av sina största förändringar genom tiderna. Genom psykiatireformen har kommunerna från 1995 fått ett utökat ansvar för personer med psykiska funktionshinder. De som vårdats sammanhängande mer än tre månader i sluten psykiatrisk vård och som bedöms kunna få sitt psykiatriska vårdbehov tillgodosett utan fortsatt sådan vård har rätt att få sitt boende ordnat genom kommunernas försorg.

Psykiatireformens goda syfte har inte förverkligats

Genom att flera av dessa patienter hör till den från 1994 gällande handikappagens personkrets har de också rätt till de insatser som regleras i denna lag och i lagen om assistansersättning.

För närvarande får endast några hundra patienter med psykiska funktionshinder sådant stöd av flera tusen som har behov av och rätt till det. De psykiskt handikappade är alltså i dagens läge en försummad grupp. Psykiatireformens goda syfte att normalisera de psykiskt funktionshindrades tillvaro och integrera dem i samhället har således inte förverkligats. Mycket av detta beror på osäkerhet och kunskapsbrist. Kommunernas personal har ingen vana vid denna typ av patienter, och samarbetet med landstingen har på många håll inte funnit sina former.

Välbehövlig bok

Det är mot denna bakgrund som »Psykiska handikapp» är en välbehövlig bok. För att öka kunskapen om de funktionsstördas rättigheter och samhällets många möjligheter tillgodoser boken ett viktigt behov. Den är ingen lärobok i psykiatri utan fokuserar på de funktionshinder som i stor utsträckning är oberoende av den bakomliggande störningen.

Karl Grunewald, känd för sitt oöverträffade arbete med att utveckla omsorgerna om de utvecklingsstörda, har varit dirigenten bakom verket och de många bidragen bildar en harmonisk helhet.

Liksom omsorgerna om de utvecklingsstörda har visat att deras handikapp kan reduceras finns goda skäl att tro att motsvarande stöd och service till andra psykiskt funktionshindrade skall ha lika stor framgång. Några av bokens kapitel visar på möjligheterna till personlighetsutvecklande verksamhet genom bildterapi, musikterapi, rörelser samt teater och drama.

För en bred läsekrets

Boken vänder sig i första hand till gymnasiernas vårdlinje och motsvarande vuxenutbildning. Det finns också ett stort behov av efterutbildning av den personal som kommer i kontakt med psykiskt funktionshindrade: kontaktpersoner, stödpersoner, personliga ombud, gode män, socialsekreterare och tjänstemän på försäkringskassor.

Den psykiatriutbildade personal som skall handleda kommunens hemtjänstassistenter bör också ha tillgång till boken liksom, givetvis, de funktionsstörda själva och deras närstående för att kunna bevaka sina rättigheter. En pedagogisk framställning och tilltalande typografi bör bidra till att boken får den breda läsekrets den förtjänar. •